

**Kerék-Bárczy Szabolcs: Nyári képek
(Élet és Irodalom—2018. február 2.)**

Polgárok

Kis csapatba botlok a bolt előtt. Megszólítanak, látom, beszélgetni akarnak. Könnyű a terhem, nem is sietek annyira, itt általában is lassabb az idő, úgy, mint mediterrán vidéken: a nyolc óra eleve negyed vagy fél kilenc, de azért el lehet mindent intézni, csak le kell vetkőzzem a városi görcsöket.

- Azt beszéljük, hogy maga szerint polgárok vagyunk-e. Mert azt mondta a tévében valaki tegnap, hogy nem mindenki polgár, bár így szólítanak bennünket a politikusok.

Reggel nyolc óra van, s bár túl vagyok már egy kis edzésen és paradicsom kötözésen, meg kutyafuttában átnéztem az internet híreit, mégis meglehetősen gyengének érzem magam az ilyen szellemi próbatételre. De nem sérthetem meg a jóembereket, vagyis felelnem kell, de félvállról sem vehetem a dolgot, mert az már eleve sértő lenne. Ám a gyávábbik utat választom: visszakérdezek:

- Annak érzik-e magukat?

- Hát mi is pont ezt akarjuk megtudni. – Mondja a hangadó, egy kortalan nő, karján kisgyerekekkel. Nem sértődik meg, hogy visszadobom a labdát, inkább elgondolkodik, szinte látom, ahogy kattog az agya. - Azt mondta a tévé, hogy az a polgár, akinek van valamije. Nekem van egy ilyen okostelefonom, a Ferinek meg kocsija. A Ferivel élek, szóval az enyém is a kocsi.

- Nekem meg van egy fűkaszám. – Kontráz rá egy zömök barna legény.

- Én a papóméktól örökölt házban lakom, az már az enyém. – Így egy harmadik.

- Jó neked, mi a CSOK-ot nyögjük, de legalább van hol laknunk. A Lóriéknak viszont földjük is van, igaz-e? – Mondja kissé kesergős-irigyen egy másik.

- Igen, de ne beszélj, azért megdolgoztak az apámék. - Feleseli Lóri, pontosabban ordítja, mert itt az alaphang a mezzoforte, ami könnyen csap át fortéba, és az ember egy pillanat alatt úgy érzi, mint az idegen Japánban: itt mindjárt kést rántanak, pedig dehogy! Csak udvariasan beszélgetnek a maguk nyelvén és módján. Mit mondjak, ezt a stílust kissé nehéz volt megszoknom, néha még mindig küzdök vele.

- Nekem Bianka van, meg a három másik. Most jön az ötödik. Másom nincs. – Ezt egy mezítlábás fiatalasszony mondja, aki még szinte maga is gyereklány. Egyszerű békésen fogalmaz, de azért látok rajta némi büszkeséget is. Erre aztán nem felel se a csokos, se a fűkaszás, se a mobilos, meg még a földbirtokos is elhallgat, mert a gyerek mégis csak kincs. Senki nem tagadja, hogy kell az utánuk járó segély, de a leghervadtabb öltöző szülők is úgy dédelgetik csemetéiket faluszerte, hogy látszik: a szeretet nem pénzfüggő valami. Ha más nincs, szeretet akkor is van, ez visz előre mégis csak.

- No, maguk mind polgárok így vagy úgy. – Szólalok meg most először, és nem kezdek egyszerű szavakkal sem tudományos fejtegetésbe, hogy miért nem azok, ha mégis.

Hazafelé azon gondolkodom, hogy talán Márai is büszke lenne ezekre az emberekre. Mert nem elég a vagyon, tudás, ha nincsen méltóság, tartás, becsület, szeretet és bölcsesség valakiben. És a függetlenség lehet anyagi, meg lelki is, de legjobb mindkettő, viszont az nagyon ritka dolog. De szabaddá nem csak az válik, aki végleg megszabadul a kötöttségektől, sőt kényszerektől, hisz' Frici bátyám is azt mondta, amikor Kaliforniában, a Nagy Medve-tavi házuk teraszán kvaterkáltunk, hogy képes volt az Andrássy út borzalmi között is egy-egy percre szabaddá válni a kötelekektől,

pedig már az első kihallgatásán kiverték tizenöt fogát. Bonyolult dolog ez, magam is csak kapiskálom, nem osztok észt én senkinek. Na, azért ha legközelebb felrándulok Budára, elhozom az Egy polgár vallomásait, hogy újra elolvassam, és jobban megértsem azt, amit mostanra már érezni vélek: nincstelen falun is élnek polgárok.

András

- Látjátok, oda ment fel a hülyegyerek pár napja, letaposta a szellőző nyílást. Ha én nem veszem észre és nem javítom ki, talán senki, és ha télen befűtenek a kazánba, sok gyerek mérgezést szenvedhetett volna. Múlt héten kidobták kővel azt az ablakot, leszakadt az egész tábla. Amikor mondtam a főnöknek, hogy ki kell hívni a rendőröket, azt válaszolta, hogy minek, tekintsük úgy, hogy csak elfáradt az anyag, meg különben is, most nyár van, senki nem sérült meg, nem kell a baj, mert a dobáló családja bosszút állna rajtunk, ha jelentenénk. A főnök az általános iskola igazgató helyettese, a két, jól látható helyen felszerelt és folyamatosan működő kamera felvételét ő figyeli, de szinte soha nem intézkedik. Vagy nézzétek azt a konténert, a mögé szorítják be a kóbor kutyákat, és addig dobálják őket a fiatalok röhögve, amíg el nem pusztulnak a szerencsétlenek. Közben vidáman integetnek a felvevő lencséjébe, senkitől és semmitől nem félnek, igaz, háborítatlanul garázdálkodhatnak.

Andrással beszélgetünk, a kis falu iskolájának és a mögötte álló kultúrháznak negyvenegy éves őrével, gondnokával. Bár öt esztendővel fiatalabb nálam ez az értelmes beszédű ember, mégis tizenötlet többnek látszik: gyűri az élet az ittenieket. Nálunk vendégeskedő barátokkal jöttünk a sulis belső udvarára kosarazni; ez volna a ma reggeli edzés. Ám a terep pocskék: töredezett a beton, kátyúk teszik lehetetlenné a futást. Az iskola a hetvenes évek óta nem esett át komoly tatarozáson, így inkább hasonlít egy harmadik világbeli textilüzemre, mint az Európai Unió szívében álló település oktatási intézményére a huszonegyedik században. De mindez smafu ahhoz képest, hogy megtudjuk: a kutyakínzók és épületrongálók a helyi drogosok, akik az iskola környékét a hozzá csatlakozó, lepusztult focipályával együtt használják központi tanyának. Ők veszik birtokba az eredetileg a szellem épülésére szolgáló vidéket este tízkor, úgy tucatnyian, hogy hajnalig itt áldozzanak a rombolás oltárán önfeledt delíriumban. Ha András rájuk szól, veréssel fenyegetik, pedig ismeri mindnek a családját, egyikkel-másikkal baráti viszonyt is ápol. Már, ha nincsenek betépvé. Az iskola vezetése félrenéz, a falu elöljárói szintúgy, a rendőrség, bár tisztában van a helyzettel, és képes is lenne felszámolni a káoszt, semmit nem tesz.

- Mi épül itt, András? – Mutatok az udvar mögötti kis játszótérhez futó rétre, amelyen a felületes tereprendezés nyomait látom.

- Hát, itt sok millióból fedett, műfüves pálya készül. Ehhez a tavaly milliókért átadott játszótér egy részét lebontották, állítólag majd újraépítik azt is, ki tudja, mennyiért. Te érted, hogy minek kell ide még egy focipálya, amikor amaz is lepusztult? Miért nem az iskolára költik a drága pénzt? Lám, az óvodánál is felállítottak hatszázezerért egy olyan műanyag bicikli tárolót, ami egy erősebb nyomásra összetörik. Szerinted itt mekkora a mutyi? – András kérdését költőinek veszem, és csendben maradok. – Na, csak dobálózzatok nyugodtan. Szomorú itt minden, jó, ha legalább ti arra használjátok a pályát, amire való. Ezt még úgyse tette itt senki.

Valahogy nem megy a kosarazás, inkább beszélgetünk. Aztán úgy döntünk, hogy hazamegyünk. Eltelt egy óra, a sport a nagy meleg miatt, úgy látszik, már estére marad. Elsétálunk a focipálya latrinája mellett: falak sehol, a deszkaülőke két darabra tört, s mivel más vécé sehol, csupán ez az

egy segíthet könnyíteni a szükségét sürgősen elvégezni akaró szurkolón. Nincs intimitás, szemérem és szégyenérzet: a valóság pőréen láttatja magát.

Így ballagunk haza, András szavain rágódunk, meg a pottyantós budi retinánkba égett látványán, és azon tépelődünk, hogy mit is akarhat a mi kis közösségünk, ha az iskolák, a szellem és a lélek ilyen elhagyatottak.

Régi, szép idők

Emil bácsi, vagy ahogyan a helybéliek mondják (bár már réges-rég nyugdíjba vonult), „Ságváridoktor”, ötven évig volt a falu körzeti orvosa. Pesten született, túlélte a vészkorszakot, de a háború után úgy látta, hogy a fővárosi lét számára - enyhén szólva - túl izgalmas, és a vidék inkább megfelelő a családjának. A felesége vele tartott, s lányuk, a ma már tekintélyes budapesti orvos itt született. Emil bácsi kilencven évesen is szabatosan fogalmaz, cseng a hangja, s a szemén látom, hogy visszarepül az időben, nosztalgiazik, de nem kesereg, értékeli a szép emlékeket és nem tesz szemrehányást a nehézségekért.

- Az volt ám a szép világ, Szabolcs! Jöttek a népek, határozottan, de méltósággal kellett velük bánni, mert nem tudták mi a higiénia, a gyerekgondozás, családtervezés, és meggyás. Tanítani kellett az embereket, de úgy, hogy ne sértsem meg őket, mert nem tehettek arról, amit nem tudtak. Büszkék a helybéliek, orruk néha verdesi a csillagokat, de ki voltam én, hogy ezt számon kérjem rajtuk? Én legalább annyit tanultam tőlük, mint ők tőlem. Az orvosi diplomám itt alig ért valamit, de kijártam egy újabb egyetemet a falusiak segítségével.

Itt nincs munkaidő, huszonnégy órás a szolgálat. Időbe telt, amíg kialakítottam egy rendszert, amit mindenki elfogadott. Mert az emberek minden gondjukkal hozzám fordultak. Ápoltam lelkeket, de segítettem világra borjút is. Együtt éltünk, kis közösségben, megszolgáltuk egymás bizalmát, és kivívtuk a kölcsönös tiszteletet. Jó népek élnek erre felé. Nem úgy, mint két faluval odébb, ahol bicskások laknak. Amikor szűk lett nekik a saját portájuk, beköltöztek hozzánk, és elkezdtek itt békétlenkedni. De helyretették őket, és visszaállt a rend. Ma is nyugodalmas ez a település.

Megvolt a törvényes tarifám, de inkább az árucserre működött: a vizsgálatért kacsát, libát, tyúkot, oldalast, meg tojást hoztak és persze orvosbort és pálinkát. Le sem lehetett volna ezt állítani, de mindenki tisztességesen számolt. Talán ezért is fogadtak el. A legfontosabb az adott szó és a becsület, Szabolcs!

Milyen volt az élet? Minden délután kiöltöztek sokan, mi is. És a hétvégék! Sétáltunk a faluban, ki a babakocsit tolt, ki kar karban korzózott, ahogy a pesti Duna-parton. Az emberek beszélgettek egymással! Ott, a sarki kocsmá lepusztult kertjében ma is áll a viharvert tekepálya, ami nagy játékok színhelye volt. A kis gyerkőcök hozták vissza a golyót, és egy esti szolgálatért kaptak pár fillért. Mellette lugas, kertü mulatságok tanúja. Emitt állt a kaszinó, amit nagyképpően így neveztek, hivatalosan kultúrház volt, de itt tényleg összegyűltek esténként a helyi iparosok és gazdák; ennyi megmaradt a háború előtti furcsa, de jóleső nosztalgiából. Aztán a folyó partján, a révháztól nem messze állt a csárda, gyakran élő zenével. Nem gépből jött a hang, hanem hegedűből, bőgőből. Nem is olyan rossz bort mértek, meg pár ételt lehetett venni, volt tánc, és ritka volt a verekedés. Valahogy rend volt. És tisztaság. Jó, kátyúsak voltak akkor is az utak, de az emberek még beszélgettek, figyeltek egymásra, nem volt ennyi lopás és szemét. Bevallom, én már nem értem, hogy mi van itt. Politikával soha nem foglalkoztam. Elég volt nekem a háború egy életre. De akkor voltunk fiatalok. Túléltem a poklot, sokan a családomból nem. De mindig szerettem szabadon élni. Itt szabad voltam. A magam ura. Volt ritmusa az emberi kapcsolatoknak. Volt

tisztelet és megbecsülés. Örültem kilencvenben, de már elvesztettem a fonalat, Szabolcs. Ám ma is bizakodom. A fiatalokban.

Örülnék, ha párbeszéddé alakíthatnám együttlétünket, de csak hallgatom Emil bácsit, és semmi okosat nem tudok mondani, mert az ő majd' százados élettapasztalata úgy egész és kerek, ahogy van. Felmenőimre gondolok, az ő teljesen más életútjára és mégis nagyon hasonló sorsára. Meg tudunk bármit oldani? Vagy az élet csak egy hatalmas mókuserék? Tényleg csak a figyelem és a tisztelet marad a végén és csak reménykedem, hogy a sorban jövők tán tanulhatnak valamit az előttük járóktól.

<https://www.es.hu/cikk/2018-02-02/kerek-barczy-szabolcs/nyari-kepek.html>